

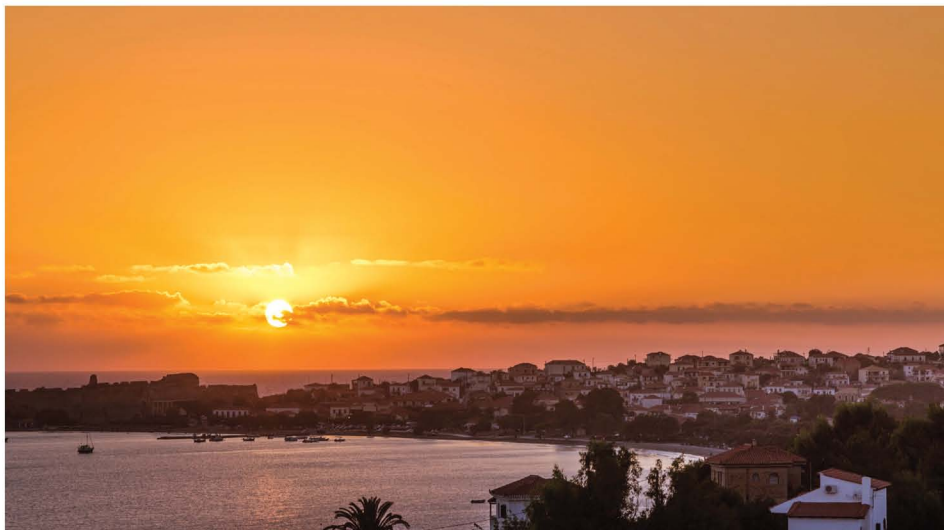
Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ

Η Μεθώνη είναι μία όμορφη παραθαλάσσια κωμόπολη του νομού Μεσσηνίας, που βρίσκεται στο πιο νοτιοδυτικό άκρο της Πελοποννήσου. Ο πληθυσμός της ανέρχεται περίπου σε 1.300 κατοίκους. Ανήκει διοικητικά στον Δήμο Πύλου-Νέστορος. Κύρια αξιοθέατά της είναι το Μεσαιωνικό Κάστρο, που είναι περιτριγυρισμένο από τη θάλασσα, καθώς και το μαγευτικό ηλιοβασίλεμα. Διατηρεί την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και εξαπλώνεται μέχρι τη θάλασσα, με την όμορφη παραλία που συνδυάζει το πράσινο με το γαλάζιο. Στα νότια της Μεθώνης, μέσα στο πέλαγος, διακρίνεται το νησιωτικό σύμπλεγμα των Μεσσηνιακών Οινουσσών, που περιλαμβάνει –μεταξύ άλλων– σημαντικούς βιότοπους, τα νησιά Σχίζα και Σαπιέντζα. Η Μεθώνη απέχει

Εικόνα 1.1: Το Κάστρο της Μεθώνης. (Πηγή: προσωπική συλλογή)

Εικόνα 1.2: Μαγευτικό ηλιοβασίλεμα στη Μεθώνη. (Πηγή: προσωπική συλλογή)

10 χιλιόμετρα από την Πύλο και 61 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα της Μεσσηνίας, την Καλαμάτα. Είναι δημοφιλής τουριστικός προορισμός της Πελοποννήσου, πλούσιος σε αρχαία, βυζαντινά και ενετικά μνημεία.

1.1 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΘΩΝΗΣ

Αρχαία εποχή

Η περιοχή της Μεθώνης εμφανίζει ίχνη ανάπτυξης από την Πρωτοελλαδική εποχή (2800–2000 π.Χ.), που συνεχίζονται κατά τη Μεσοελλαδική (2000–1580 π.Χ.) και στην Υστεροελλαδική (1580–1100 π.Χ.). Συγκεκριμένα, έχει βρεθεί ένα προϊστορικό τείχος, αλλά υπάρχουν και διάφορα ευρήματα από ανασκαφές, σύμφωνα με το Αρχαιολογικό Δελτίο 1966, όπως αναφέρει ο καθηγητής-ιστορικός Νίκος Κωτίρης στο βιβλίο του *Συμβολή στην Ιστορία της Μεθώνης*. Κατά τη Μυκηναϊκή εποχή, είναι βέβαιο ότι η Μεθώνη είναι μια γνωστή πόλη. Αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι ο Αγαμέμνωνας, στην προσπάθειά του να κατευθάσει την οργή του Αχιλλέα, που είχε οργιστεί εναντίον του εξαιτίας της αρπαγής της Βρισηίδας, δώρισε στον Αχιλλέα –μεταξύ άλλων–εφτά πόλεις· ανάμεσα σε αυτές ήταν και η «Αμπελόεσσα Πή-δασος» (Μεθώνη), που βρίσκεται κοντά στη θάλασσα στα έσχατα όρια της αμμώδους Πύλου, σύμφωνα με τον Όμηρο.

Ο Πausanίας (Έλληνας περιηγητής και γεωγράφος του 2ου αιώνα μ.Χ.) και ο Στράβωνας (Έλληνας γεωγράφος, φιλόσοφος και ιστορικός, 64 π.Χ. – 24 μ.Χ.) αναφέρουν πως η πόλη λεγόταν αρχικά Πήδασος και μετέπειτα ονομάστηκε Μοθώνη. Σύμφωνα με τον Πausanία, οι Μεθωναίοι ισχυρίζονται ότι η ονομασία προήλθε από την κόρη του Αιτωλού Οινέα Μοθώνη. Μετά τον Τρωικό Πόλεμο, ο Οινέας πήγε στον Διομήδη στην Πελοπόννησο και μαζί κατέπλευσαν στη Μεθώνη, όπου ο Διομήδης προσέφερε άγαλμα στην Αθηνά Ανεμώτιδα. Ο ίδιος ο Πausanίας, ο οποίος επισκέφθηκε τη Μεθώνη στα μέσα του 2ου αι. μ.Χ., πιστεύει ότι η ονομασία προήλθε από τον Μόθωνα λίθο, δηλαδή έναν βράχο που βρίσκεται νότια του Κάστρου (στο οποίο βρίσκεται και το Μπούρτζι) και οριοθετεί το λιμάνι της Μεθώνης. Άλλοι πιστεύουν ότι η ονομασία προήλθε από τον συνδυασμό των λέξεων μέθη και οίνος. Επίσης, σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, μετά τους μεσσηνιακούς πολέμους μεταφέρθηκαν στην περιοχή πληθυσμοί από τη Σπάρτη, οι οποίοι ονομάζονταν Μόθακες ή Μόθωνες. Αυτοί έδωσαν το όνομα Μεθώνη στην περιοχή που λεγόταν Πήδασος, χωρίς όμως να εκδιώξουν τους παλαιούς κατοίκους. Η άποψη αυτή, που διατυπώνεται και στο βιβλίο *Συμβολή στην Ιστορία της Μεθώνης* του Νίκου Κωτσόρη, συμφωνεί και με τη μαρτυρία του Πausanία.

Εκτός από την προέλευση της ονομασίας, διαφορετικές απόψεις έχουν διατυπωθεί και για την ακριβή τοποθεσία της αρχαίας Μεθώνης. Μία άποψη υποστηρίζει ότι η Μεθώνη των μυκηναϊκών χρόνων βρισκόταν στη θέση που βρίσκεται σήμερα το Κάστρο, δηλαδή δίπλα στη θάλασσα. Η άποψη αυτή είναι και η επικρατέστερη, διότι μέσα στο Κάστρο βρέθηκαν τάφοι, βωμός και διάφορα άλλα επιφανειακά ευρήματα. Πάντως, η δεύτερη άποψη υποστηρίζει ότι η αρχαία Μεθώνη βρισκόταν λίγο πιο μέσα, κοντά στο χωριό Ρίπαινα ή κοντά στην τοποθεσία Παλιομοθώνη.

Όσον αφορά στη θρησκεία των κατοίκων, υπήρχε λατρευτικός ναός στην Αθηνά Ανεμώτιδα, καθώς επίσης και ιερό αφιερωμένο στην Άρτεμη. Επιπλέον, τιμούσαν τον Ήφαιστο, στον οποίο αφιέρωναν λαμπαδηδρομίες· μάλιστα, έχουν βρεθεί νομίσματα που απεικονίζουν τον Ήφαιστο λαμπαδηφόρο.

Γενικά, κατά τη διάρκεια των αρχαίων χρόνων, η Μεθώνη, όπως η Πύλος και η Κορώνη, παρέμειναν ανεξάρτητες, αν και υπήρχε επιρροή από τη Σπάρτη. Όταν οι Δωριείς εισέβαλαν στη Μεσσηνία, έχτισαν ανάκτορα στη Στενύκλαρο, κοντά στον σημερινό Μελιγαλά. Οι πα-

λαιοί κάτοικοι δεν εκδιώχθηκαν και αναγνώρισαν τον βασιλιά των Δωριέων Κρεσφόντη ως βασιλιά τους. Ένας διάδοχος του Κρεσφόντη, ο Δωτάδας, έκανε τη Μεθώνη επίγειο του κράτους. Κατά τα χρόνια εκείνα, σε γενικές γραμμές η Μεθώνη ακολούθησε την ιστορία της Μεσσηνίας, αλλά παράλληλα διατηρούσε μια σχετική ανεξαρτησία. Σύμφωνα με τον Πausανία, κάποιοι από τους Μεθωναίους μετανάστευσαν στην Αττική, όταν οι απόγονοι του Νέστορα εκδιώχθηκαν από τους Ηρακλείδες. Αργότερα, έφτασαν μέχρι τα παράλια της Μικράς Ασίας, όπου και ίδρυσαν την Πήδασο. Μετά τους μεσσηνιακούς πολέμους, αρκετοί Μεθωναίοι μαζί με Πυλίουσ και όσους κατοικούσαν στις γύρω περιοχές, προκειμένου να αποφύγουν τον σπαρτιατικό ζυγό, μετέβησαν στην Κυλλήνη, επίγειο των Ηλείων. Από εκεί, αφού πρώτα ήρθαν σε συνεννόηση με Μεσσήνιους που είχαν καταφύγει στην Αρκαδία, χωρίστηκαν σε δύο ομάδες. Η μία ομάδα με αρχηγό το Γόργο εγκαταστάθηκε στη Ζάκυνθο, ενώ η άλλη ομάδα με αρχηγό το Μάντικλο έφτασε μέχρι την Κάτω Ιταλία, έπειτα από πρόσκληση των Σιβαρητών, και εγκαταστάθηκε στο Μεταπόντιο. Έτσι, η ευρύτερη περιοχή της Μεθώνης περιέρχεται στην κυριαρχία της Σπάρτης.

Πριν από τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, το έτος 456 π.Χ., σε μία εκστρατεία των Αθηναίων, ο αρχηγός του στόλου τους Τολμίδης κυρίευσε την κωμόπολη Βοιές στη Λακωνία, κατέπλευσε στη Μεθώνη, αλλά έφυγε, όταν ο στρατός των Λακεδαιμονίων έσπευσε να τον αντιμετωπίσει. Κατά τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, όταν ο βασιλιάς της Σπάρτης Αρχίδαμος επιτέθηκε στην Αθήνα, ο Περικλής οργάνωσε συμμαχικό στόλο με τους Κερκυραίους και τον έστειλε να επιτεθεί στη νότια Πελοπόννησο. Ο στόλος αυτός έφτασε μέχρι και στη Μεθώνη. Όμως, οι Αθηναίοι δεν κατάφεραν να κυριεύσουν την πόλη της Μεθώνης χάρη στον Βρασιίδα τον Τέλλιδο, ο οποίος μαζί του λίγους άνδρες, μόλις αντιλήφθηκε ότι κινδυνεύει η Μεθώνη, έσπευσε να βοηθήσει τους κατοίκους. Έτσι, οι Αθηναίοι έχασαν μία μεγάλη ευκαιρία να έχουν ένα σημαντικό οχυρό στη σπαρτιατική επικράτεια.

Αν και το μεγαλύτερο μέρος της Μεσσηνίας απελευθερώθηκε το 370 π.Χ. από τη δράση του Επαμεινώνδα, η Μεθώνη παρέμεινε υπό σπαρτιατική κυριαρχία μέχρι το 338 π.Χ., οπότε και απελευθερώθηκε με παρέμβαση του Φίλιππου της Μακεδονίας. Τότε είναι και η εποχή που οι Μεθωναίοι που είχαν φύγει στην Κάτω Ιταλία επιστρέφουν στη Μεθώνη και ζουν ειρηνικά μαζί με τους Ναυπλιείς, οι οποίοι στο μεταξύ είχαν κατοικήσει στην περιοχή, αφού οι Λακεδαιμόνιοι την είχαν παραχωρήσει σε αυτούς. Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του

Φιλίππου και του Μ. Αλεξάνδρου, η Μεθώνη ακολουθεί την πολιτική της υπόλοιπης Μεσσηνίας. Αργότερα, όταν εμφανίζονται η Αχαϊκή και η Αιτωλική Συμπολιτεία, η Μεθώνη υφίσταται τις επιπτώσεις του ανταγωνισμού των δύο αυτών δυνάμεων. Μέχρι το 240 π.Χ., πάντως, η Μεθώνη διατηρεί μια ανεξαρτησία από το μεσσηνιακό κράτος, αφού κατέχει δικό της νομοματοκοπέιο. Μετά το έτος αυτό, η Μεθώνη ενσωματώθηκε στο μεσσηνιακό κράτος και, μετά τον θάνατο του βασιλιά της Ηπείρου Πύρρου (272 π.Χ.), οι Ιλλυριοί βρήκαν την ευκαιρία να επιτεθούν στα ελληνικά παράλια και έφτασαν μέχρι τη Μεθώνη. Εκεί αρχικά προσποιήθηκαν τους εμπόρους, προκειμένου να προσελκύσουν τους Μεθωναίους και, μόλις το κατάφεραν, τους επιτέθηκαν και απήγαγαν πλήθος κατοίκων, κυρίως γυναίκες και παιδιά. Γενικότερα, εκείνη την εποχή η αντίδραση του μεσσηνιακού κράτους στην προσπάθεια της Αχαϊκής Συμπολιτείας να κυριαρχήσει στην Πελοπόννησο προσέκλυσε τους Ρωμαίους στην περιοχή. Με τη διευθέτηση των διαφορών από το Φλαμίνιο, η Μεσσηνία αποκόπηκε από τα δυτικά παράλια της, ενώ η Μεθώνη, η Κορώνη, η Κυπαρισσία και οι Κορωνίδες ανακηρύχθηκαν ανεξάρτητα μέλη της Αχαϊκής Συμπολιτείας. Όταν αργότερα η Ελλάδα υποτάχθηκε στους Ρωμαίους, η Μεθώνη φαίνεται να διατηρεί κάποια προνόμια σε σχέση με άλλες πόλεις. Αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι σώζονται χάλκινα νομίσματα εκείνων των χρόνων (146–27 π.Χ., 193–211 μ.Χ.). Μάλιστα, σύμφωνα με τον Πausανία, ο αυτοκράτορας Τραϊανός (93–117 μ.Χ.) είχε επιτρέψει στους Μεθωναίους να κυβερνώνται με δικούς τους νόμους.

Βυζαντινή περίοδος

Κατά τους βυζαντινούς χρόνους, η Μεθώνη διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη ναυσιπλοΐα ως εμπορικό λιμάνι και σταθμός ανεφοδιασμού των πολεμικών πλοίων. Τα πρώτα χρόνια της πρώτης χιλιετίας μ.Χ., η Μεθώνη εμφάνιζε ιδιαίτερη οικονομική άνθηση, κυρίως λόγω δραστηριοτήτων όπως η γεωργία (ελιές, αμπέλια, σιτηρά) και η κτηνοτροφία. Η Μεθώνη ως βυζαντινή πόλη αναφέρεται πρώτη φορά το 563 μ.Χ. επί Ιουστινιανού, όταν αυτός θέλησε να επεκτείνει τα εδάφη της αυτοκρατορίας και ανέθεσε στον Βελισσάριο και στον Ναρσή να κατακτήσουν τα εδάφη προς τα δυτικά. Τότε ο Βελισσάριος, κατά την εκστρατεία του εναντίον της Ιταλίας, κατέπλευσε στη Μεθώνη, για να συναντήσει τον Βαλεριανό και τον Μαρτίνο. Μάλιστα, επειδή οι καιρικές συνθήκες δεν τον βοηθούσαν, αναγκάστηκε να αποβιβάσει και τον στρατό του και να παραμείνουν στη Μεθώνη για κάποιο μικρό χρονικό